

เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา

ลภัสรดา วลัยกมลลาศ^{1*}, ศุภวัฒน์กร วงศ์ชนนวิ²

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ และคณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางในการเตรียมการรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยใช้ข้อมูลจากการสนทนาของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง และทบทวนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจากประสบการณ์ของต่างประเทศ และข้อมูลตัวชี้วัดการดำเนินงานตามมาตรฐานผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดไว้ 6 ด้านอันได้แก่ 1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่พักอาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง 6. ด้านการสร้างบริการเครือข่ายการเกื้อหนุน โดยแต่ละด้านมีตัวชี้วัด 2 ระดับ คือ ขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา

ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง สามารถปฏิบัติงานได้ตาม ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตามมาตรฐานผู้สูงอายุทั้ง 6 ด้าน ในส่วนของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจในการพัฒนาระดับการให้บริการ หรือสวัสดิการที่สูงขึ้น หรือก้าวหน้ากว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้มีการจัดทำหรือเลือกกระทำตามศักยภาพที่สามารถทำได้ แต่ทว่ายังไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพัฒนาได้ทุกตัวชี้วัด

ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุเหล่านี้จึงไม่ใช่เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานเพียงหน่วยงานเดียว แต่ต้องมีการร่วมมือกันทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อให้การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบางให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

บทนำ

สังคมผู้สูงอายุเป็นแนวโน้มที่เกื้อกูลภัยถึงกันทั่วโลก ซึ่งเป็นประเด็นข้อเท็จจริงและเป็นวิกฤติของสังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน ซึ่งทำให้เป็นภาระทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องมีแผนรองรับสำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชี้ให้เห็นว่า ปี พ.ศ. 2543

มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกคิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่า พ.ศ. 2568 จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกจะเพิ่มเป็นร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยจะใช้เวลาเพียงหนึ่งในสามของประเทศที่พัฒนาแล้วในการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในอัตราที่รวดเร็วนี้ จะส่งผลกระทบต่อการวางแผนเพื่อรองรับสภาพการมีภาวะประชากรสูงอายุ

โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปและมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น มีสาเหตุหลัก คือ อัตราการตายลดลง เนื่องจากวิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าขึ้น การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งผลให้มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจึงขยายฐานกว้างขึ้นด้วย อัตราการเกิดลดลง เนื่องจากมีการคุมกำเนิดสูงขึ้น จากนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้มีการวางแผนครอบครัว ค่านิยมในการมีบุตรน้อยลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดมากขึ้น รวมถึงการที่ผู้หญิงสมัยนี้นิยมอยู่เป็นโสดมากขึ้น เพราะผู้หญิงมีความรู้ความสามารถมากขึ้นทำงานนอกบ้านมากขึ้น พึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจได้มากกว่าผู้หญิงสมัยก่อน

สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย หากไม่มีการจัดการและขับเคลื่อนการทำงานอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมไทย เช่น ผลกระทบต่อครอบครัวคือ ผู้สูงอายุในครอบครัวจะไม่ได้รับการดูแลจากลูกหลาน หรือลูกหลานในวัยแรงงานมีน้อย ก็ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุในครอบครัวจึงต้องรับภาระเพิ่มขึ้น ภาระการพึ่งพิง จึงส่งผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ คือ วัยทำงานมีน้อยลง ผลผลิตก็ลดลงด้วย เนื่องจากวัยแรงงานที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมีน้อยลง ในขณะที่คนกลุ่มนี้มีภาระต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ซึ่งไม่มีรายได้ เมื่อมีภาระเพิ่มขึ้นก็ต้องประหยัดมากขึ้น การลงทุนก็จะกระทบต่อการจ้างงานในอัตราที่สูงขึ้นเนื่องจากประชากรวัยแรงงานมีน้อยลง ด้านงบประมาณการคลัง ก็จะเก็บภาษีได้น้อยลง เพราะคนวัยแรงงานที่มีรายได้น้อยลงแต่รายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมและสุขภาพของผู้สูงอายุมีมากขึ้น รัฐต้องดูแลมากขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่มีมากขึ้นและอายุยาวขึ้น เมื่อรัฐจึงต้องเพิ่มงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุ คือ เงินเบี้ยยังชีพ บำเหน็จ บำนาญ การบริการสาธารณสุข บ้านพักคนชรา ลดหย่อนค่ารถโดยสาร ลดหย่อนภาษีเงินได้เป็นต้น นอกจากนี้หากลูกหลานขาดจิตสำนึกหรือไม่มีความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวตนเองได้ สิ่งก็ตามมากคือคนแก่ถูกทอดทิ้งผลกระทบทางเมือง หากผู้สูงอายุไม่มีความรู้ความเข้าใจและรู้ไม่เท่าทันต่อเล่ห์เหลี่ยมของนักการเมือง ทำให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงเกิดขึ้น ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวผู้สูงอายุเอง ไม่ว่าจะทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม

การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐได้กำหนดแผนผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดสิทธิมนุษยชนและแนวนโยบายขององค์การสหประชาชาติ เช่น การวางแผนและจัดทำแผนผู้สูงอายุระยะยาว การกำหนดนโยบายและมาตรการผู้สูงอายุระยะยาว การบัญญัติเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุไทย การจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2546) ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น และการตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546

ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องร่วมมือกันกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาหาแนวทางในการเตรียมการรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในอดีตปัจจุบันและอนาคต

สถานการณ์ประชากรไทยในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตค่อนข้างมากและในอนาคตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ ประชากรกลุ่มที่เกิดช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2489-2507 โดยที่ในยุคดังกล่าว หลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการเพิ่มจำนวนประชากร เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและฟื้นฟูประเทศ หลังจากเหตุการณ์สงคราม การเพิ่มประชากรดังกล่าวจึงมีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเรียกกันว่ายุค “Baby Boom” และปัจจุบัน ประชากรยุค Baby Boom จะมีอายุอยู่ระหว่าง 44-62 ปี เป็นวัยที่กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าประเทศไทย มีจำนวนประชากรยุค Baby Boom สูงถึงร้อยละ 13.7 และมีสัดส่วนการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สูงกว่าร้อยละ 7 (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2550) ในปี พ.ศ. 2550 พบว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนถึง 7.02 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งหมด และมีการคาดการณ์ไว้ว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุ จะเพิ่มเป็น 7.6 ล้านคน หรือร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2553 และจะเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่าตัวในปี 2573 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550; วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2551) จากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุของไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต จึงทำให้ถูกคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยจะได้ชื่อว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยร้อยละ 10 ของประชากรมีอายุมากกว่า 60 ปี ประชากรสูงอายुर้อยละ 54-55 เป็นผู้สูงอายุหญิง โดยสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงจะยิ่งมากขึ้น ผู้สูงอายุหญิงจะอยู่ในสถานะหม้ายและเป็นโสดมากกว่าชาย แนวโน้มของการเป็นโสดจะเพิ่มขึ้น แต่การอยู่ในสถานะหม้ายลดลงเล็กน้อยในขณะที่แนวโน้มการหย่า-แยกเพิ่มขึ้น(สุทธิชัย จิตตะพันธ์กุล และคณะ, 2545) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสัดส่วน

โครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ คือ ด้านเศรษฐกิจ สัดส่วนแรงงานต่อประชากรทั้งหมดจะลดลง สามารถบั่นทอนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ ด้านงบประมาณและการคลัง จำนวนผู้เสียภาษีจะลดลง ในขณะที่รายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมและสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุเพิ่มพูนขึ้นตามจำนวนของผู้สูงอายุ งบประมาณด้านนี้จะต้องโตขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การวางแผนเพื่อรองรับสภาวะประชากรสูงอายุ หมายถึง การเตรียมความพร้อมหรือการสร้างระบบประกันความมั่นคงทางสังคม (social security system) ให้กับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยระบบหลักประกันความมั่นคงทางสังคมมีฐานคิดอยู่ที่ว่า ประชาชนทุกช่วงวัยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสร้างหลักประกันความมั่นคงดังกล่าวทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ ด้วยการใช้นโยบายด้านการเงินและการคลังเป็นยุทธศาสตร์ หลักในการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยหลักใหญ่ ๆ 2 หลัก คือ หลักประกันความมั่นคงทางสุขภาพในปัจจุบัน และด้านเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ **ขั้นตอนที่ 1** ดำเนินการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ เพื่อกระบวนการเสวนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง **ขั้นตอนที่ 2** ดำเนินการสำรวจข้อมูลทั่วไป ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานตามมาตรฐานในแต่ละด้าน เพื่อคว่าองค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง ได้ดำเนินการหรือไม่อย่างไรในแต่ละตัวชี้วัด **ขั้นตอนที่ 3** นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง ในปัจจุบันและอนาคต

ผลการศึกษา

เมื่อดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบางในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ในทั้ง 6 ด้าน แต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ปัญหาด้านสุขภาพ เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการดูแล การได้รับคำแนะนำ การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี การดำเนินการในด้านนี้ อบต.ปากบางได้จัดให้มีการบริการ ให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และโรคภัยไข้เจ็บผู้สูงอายุ โดยอสม. ในพื้นที่ ได้มีการเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุทุก 2 เดือน โดยการตรวจวัดความดัน เบาหวาน ไขมันในเส้นเลือด เป็นประจำ และจัดทำเอกสารแผ่นพับสำหรับ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการดูแลตนเองเบื้องต้น และจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นประจำทุกปีเพื่อคัดกรองโรค โดยประสานความร่วมมือจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ อบต. พบประชาชน

2. ด้านรายได้ ซึ่งนอกจากสุขภาพแล้ว ด้านรายได้ก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุที่จะต้องคำนึงถึง ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลปากบางได้ดำเนินงานตามมาตรฐานด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในตำบลได้อย่างทั่วถึง และมีการส่งเสริมวินัยในการออม เช่น การทำบัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง และการปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย

3. ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว นอกจากด้านรายได้แล้ว ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัวก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องได้รับ เนื่องจากการช่วยเหลือทางสังคม เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้าแก่ผู้เดือดร้อน เพื่อให้ผู้เดือดร้อนเหล่านี้สามารถช่วยตนเองได้ในเบื้องต้น การดำเนินงานตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว

องค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง มีการดำเนินการ เช่น จัดโครงการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง จัดกิจกรรมส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้คนในครอบครัว และชุมชนตระหนักและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยการจัดอบรมให้กับกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเยาวชน

4. ด้านนันทนาการ นอกจากด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว ด้านนันทนาการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนในการทำกิจกรรมยามว่าง เพื่อการพักผ่อนหรือเพื่อความบันเทิงองค์การบริหาร

ส่วนตำบลปากบางควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่องเช่นการจัดทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ และมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบของชมรมผู้สูงอายุ อีกด้วย

5. ด้านที่พักอาศัย นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เนื่องจากที่พักอาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก องค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง มีการจัดหาเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความเหมาะสม และมีการดำเนินการให้มีการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สำหรับการสร้างบ้านพักอาศัยให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่เนื่องจากผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบางจะมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองหรือไม่ก็พักอาศัยอยู่กับ บุตร หลาน เป็นต้น

6. ด้านการสร้างเครือข่ายบริการสังคมและเครือข่ายเกื้อหนุนของผู้สูงอายุ ก็จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุเช่นกัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง จึงเน้นการให้บริการถึงบ้าน และมีการประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน จึงจัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผลิต หรืออบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ และมีมาตรฐาน และสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมตัวกันในรูปแบบของชมรมผู้สูงอายุตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับอำเภอ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวไปแล้วข้างต้นจะเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง ได้มีการดำเนินการในทั้ง 6 ด้าน

อภิปรายผลและเสนอแนะ

จากการศึกษา แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ว่า มีการจัดสวัสดิการคือ การรองรับด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว ด้านนันทนาการ ด้านที่พักอาศัย ด้านสร้างเครือข่ายบริการสังคม และเครือข่ายเกื้อหนุน ซึ่งในแต่ละด้านองค์การบริหารส่วนตำบลปากบางต้องมรการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ โดยการมุ่งเน้นการสร้างหลักประกันด้านการดำรงชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้ได้รับการดูแลเอาใจใส่ตามสมควร เช่น การเยี่ยมเยียนตามบ้าน บริการด้านการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม สนับสนุนครอบครัวให้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องและทันทั่วทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ มัทนา พนานิรามัย (2546) พบว่า หลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุรัฐได้จัดให้มีขึ้นเฉพาะในกลุ่มข้าราชการ พลเรือนและทหาร ในรูปของเงินบำนาญรายเดือน โดยที่ข้าราชการเหล่านี้ไม่ต้องจ่ายเบี้ยประกันและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในกลุ่มลูกจ้างเอกชนซึ่งลูกจ้างต้องจ่ายสมทบร้อยละ 12 เงินสมทบจะถูกนำไปออมไว้ในนามของลูกจ้างในระบบบัญชี 3 ประเภท โดยมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการลงทุน การซื้อบ้านและการรักษาพยาบาล ส่วนเงินที่เหลือจากกิจกรรมทั้ง 3 ประเภทผู้ประกันตนสามารถถอนออกไปได้เมื่อเกษียณอายุ แต่โครงการดังกล่าวยังครอบคลุมลูกจ้างเอกชนได้ไม่มากนัก และในส่วนของสุขภาพอนามัย ด้วยผู้สูงอายุเป็นวัยที่เข้าสู่สภาวะเสื่อมถอยของสังขารและร่างกายที่เสื่อมถอย ย่อมหลีกเลี่ยงปัญหาสุขภาพไปไม่ได้ถึงแม้การแพทย์ของประเทศไทยจะพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้นก็ตาม และการที่มีความจำเป็นต้องดูแลทั้งในส่วนบุคคลและรัฐ (พิรสิทธิ์ คำนวนคิลป์ และคณะ, 2547) สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อถึงปัญหา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยรวม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมและเร่งด่วน ในการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุดังกล่าว พบว่าการดำเนินงานด้าน ผู้สูงอายุในปัจจุบันของ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงในทุกด้านการดำเนินการส่วนใหญ่ในการ จ่ายเบี้ยยังชีพตามที่ได้รับจัดสรร การให้สิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ในโอกาสวันสำคัญ และการจัดกิจกรรมนันทนาการแก่ ผู้สูงอายุ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเพียงพอ แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความ ตระหนักถึงสถานการณ์และปัญหาที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในอนาคต แต่ในส่วนของ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในอนาคตพบว่าในปัจจุบันมีการเตรียมการแต่ยังไม่ ครอบคลุมและทั่วถึงทุกคน

นอกจากนี้ปัญหาด้านงบประมาณก็ยังคงเป็นปัญหาหลักในการจัดสวัสดิการและการดูแลผู้สูงอายุได้อย่าง เพียงพอและทั่วถึง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปัจจุบันได้จ่ายเป็นขั้นบันไดตามอายุแล้วแต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย แล้วยังถือว่าน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพันธ์ พุ่มนุ้ย (2551) พบว่า การให้บริการไม่ว่าจะเป็นด้าน สุขภาพ ด้านนันทนาการ ด้านที่พักอาศัย และการให้สิ่งของช่วยเหลือผู้สูงอายุ ดูเหมือนว่าจะไม่มีความชัดเจน และ ไม่สามารถแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้เท่าที่ควร และถ้าพิจารณาจากผลการศึกษาของระพีพรรณ คำหอมและคณะ (ในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย,ม.ป.ป.) เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของไทย เท่าที่ผ่านมา พบว่า ยังประสบปัญหาทางด้านการบริหารจัดการ สำหรับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พบว่า กลไกการบริหารจัดการของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ในการขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ในการเตรียมพร้อมสังคมผู้สูงอายุจะสำเร็จได้ต้องมี หลักการทำงาน แนวทางการวางนโยบาย และวาง การดำเนินการแก้ไขเมื่อเราต้องเผชิญกับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ถ้ายังปล่อยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็น ไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ ปัญหาของผู้สูงอายุก็จะยิ่งทวีความ รุนแรงมากขึ้นและกระทบต่อสังคมทุกภาคส่วน จึงต้องปรับปรุงการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วถึงใน ทุกด้าน และเตรียมพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้นี้ได้ทันทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ (2547). กองทุนเพื่อ อนาคต: ขนาดและการบริหารจัดการระยะที่ 1. ขอนแก่น: โรง พิมพ์พระธรรมจันทร์.

วิทยาลัยประชากรศาสตร์. (2550). ประชากรผู้สูงอายุปี พ.ศ. 2555 คนชราจะล้นเมือง. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2551. จาก http://www.cps.chula.ac.th/pop_base/ageing_034.htm.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. 2545. “การดูแลระยะยาวและทิศทางการนโยบายที่ควรจะเป็นสำหรับประเทศไทยและภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก.” วารสารพหุวิชาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ,3(4): 40-42.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). รายงานการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. 2548-2549. [ม.ป.ท.]: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.